

კონტექსტზე, ფონზე, პირის საშუალო წინდახედულობის სტანდარტზე და სხვა ისეთ ასპექტებზე, რომლებიც ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში დანერგილ ნების განმარტების თეორიასთან საკმაოდ ახლოსაა.

საქმეში წარმოდგენილი ე.წ. „დეილებისა“ თუ ვალის დაანგარიშების ცხრილების შესწავლის შედეგად, არადამაჯერებლობის, ლოგიკურად გაუმართლებლობის მოტივით, გაუზიარებელი დარჩა კასატორის განმარტება, თითქოს მათში გადმოცემული ინფორმაცია არ ასახავდა კომპანიის ვალდებულებას მოსარჩელის მიმართ და ეს მხოლოდ ბუღალტრული ანგარიში იყო, რომელიც შეეხებოდა ფიზიკური პირის ანგარიშებს და აისახა კომპანიის ყოველდღიურ ანგარიშებთან ერთად. საკასაციო სასამართლომ იმსჯელა კაუზალური ვალის აღიარებაზე, რომელიც სამართლებრივი ურთიერთობის დადასტურებისაკენაა მიმართული და დაპირების ელემენტს შეიცავს. უდავოდ მიიჩნია, რომ ელექტრონული მიმონერა სწორედ სესხის ხელშეკრულებიდან აღებული ვალდებულების კაუზალური აღიარება იყო და შეიცავდა ყველა იმ ელემენტს, რომელიც მოსარჩელის მიერ გადმოცემულ ფაქტებს ამყარებს და იურიდიულად ამართლებს სასარჩელო მოთხოვნას.

ამასთან, პრეტენზია ხანდაზმულობის ვადაზე გამოირიცხება, რადგან კაუზალური აღიარება ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტის კერძო შემთხვევად ითვლება. სკ-ის 137-ე მუხლის მიზნებისათვის, მოვალის აღიარება სამართლებრივი ძალის მატარებელი მხოლოდ იმ შემთხვევაშია, თუკი აღიარება ხანდაზმულობის ვადაში განხორციელდა. სკ-ის 141-ე მუხლი კი ადგენს, რომ შეწყვეტამდე განვლილი დრო მხედველობაში არ მიიღება, არამედ, ვადა დაიწყება თავიდან, შესაბამისად, მოპასუხის ამგვარმა აღიარებამ ხანდაზმულობის ვადის დენის განახლება გამოიწვია. ამასთან, სკ-ის 429-ე და 431-ე მუხლებიდან გამომდინარე, შესრულების მტკიცება ყოველთვის მოვალეს ეკისრება. ამგვარი მტკიცების საპროცესო საშუალებას კი სავალო საბუთი წარმოადგენდა სკ-ის 102 III მუხლიდან გამომდინარე, თუმცა მოპასუხემ ამ საბუთის წარდგენით არ დაიცვა თავი მის წინააღმდეგ მიმართული მოთხოვნისგან.

მიუღებელი შემოსავლის შესაგებელ არგუმენტად კასატორი ზოგადად სესხის არსებობის დაუდასტურებლობას თვლიდა, ამიტომ, მისი აზრით, ამ მოცემულობაში მიუღებელ შემოსავალზე საუბარი გაუმართლებელი იყო. თუმცა სასამართლოს მიერ დადასტურდა სესხის ხელშეკრულების არსებობის ფაქტი. არსებობდა ფულადი ვალდებულების შეუსრულებლობისგან გამონვეული შემოსავლის მიუღებლობის წინაპირობები, აგრეთვე, ფაქტორი, რომ ფული ერთ-ერთი ყველაზე მიმოქცევადი საშუალებაა, მის ბრუნვას შეუძლია გარკვეული მოგების მიღება. ამ გარემოებათა გამო, მოპასუხისთვის ძირი თანხისა და საპროცენტო სარგებლის დაკისრებასთან ერთად, სკ-ის 411-ე მუხლის მიხედვით, ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების განსაზღვრაც საფუძვლიანად იქნა მიჩნეული.

ალექსანდრე თედორაძე

► 6 – 7/2020

დანაშაულით მიყენებული ზიანის მოთხოვნისას მოსარჩელე ვალდებულია წარმოადგინოს უფლებამოსილი პირის/ორგანოს მიერ შედგენილი დოკუმენტი, რომელიც შეიცავს მითითებას მიყენებული ზიანის ზუსტი ოდენობის შესახებ.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სკ-ის 411, 992 მუხლები

ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ კანონის 24 XXXVIII, 3 ს) მუხლები

უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 29 იანვრის განჩინება № ას-1167-1112-2014

რედაქტორის შენიშვნა: საკასაციო სასამართლომ გაიზიარა მეორე ინსტანციის სასამართლოს პოზიცია მიუღებელი შემოსავლის გამონგარიშების შესახებ: შემოსავლების სამსახურისადმი მიყენებულ ზიანის ოდენობას შეადგენს მოსაკრებელი, რომელიც შეესაბამება ნებართვის გარეშე განხორციელებულ სამენარმო საქმიანობის ფაქტობრივ ხანგრძლივობას

და არა მთლიან წელს. მხედველობაში არ მიიღება ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ კანონის 24 XXXVIII, 3 ს) მუხლები. ამასთან, დანაშაულით მიყენებული ზიანის მოთხოვნისას პირმა უნდა წარმოადგინოს დოკუმენტი, რომელიც შეიცავს ზუსტ მითითებას ზიანის ოდენობაზე.

▶ 7 – 7/2020

თვითკონტრაქტების აკრძალვის გამო ბათილია საკუთარი თავისთვის მარწმუნებელი მემკვიდრის სახელით ნივთზე საკუთრების გადაცემა, მიუხედავად იმისა, რომ მანამდე რწმუნებულსა და მამკვიდრებელს შორის დაიდო ნასყიდობის ხელშეკრულება. (ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სკ-ის 114-ე მუხლი

უზენაესი სასამართლოს 2013 წლის 8 ივლისის გადაწყვეტილება № ას-543-516-2013

ფაქტობრივი გარემოებები: სამივე ინსტანციის სასამართლომ დააკმაყოფილა რწმუნებულის საკუთარ თავთან მარწმუნებლის სახელით უძრავ ნივთზე დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილობის მოთხოვნა. მოპასუხის პოზიცია, რომ განსახილველ მოვლენებამდე მარწმუნებლის მამკვიდრებელმა ხელწერილში აღნიშნა იმავე ნივთის მის სასარგებლოდ გასხვისების შესახებ, გათვალისწინებული არ ყოფილა. ამ გადაწყვეტის საფუძველად სასამართლო ისევ სკ-ის 114-ე მუხლზე უთითებს.

კომენტარი: სასამართლოს გადაწყვეტა ეწინააღმდეგება თვითკონტრაქტების აკრძალვის დანიშნულებას. აშკარაა, რომ კანონმდებლობით არ არსებობს ინტერესი შესრულების გარიგების¹ ბათილობისა, თუ ხელშეკრულება, რომლის შესასრულებლადაც ის დაიდო, ნამდვილია („გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა გარიგება უკვე არსებობს რაიმე ვალდებულების შე-

სასრულებლად“). მოცემული შემთხვევის მაგალითზე, თუკი წარმოდგენილმა პირმა უკვე გამოავლინა ნივთის განკარგვის ვალდებულების საკუთარ თავზე აღების ნება, მას აღარ შეუძლია მიუთითოს იმ გარიგების ბათილობაზე, რომლითაც რწმუნებულმა მისი სახელით ეს ვალდებულება შეასრულა და საკუთარ თავს ნივთზე საკუთრება გადასცა. საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე, მსჯელობა უნდა დათმობოდა იმის დადგენას, არსებობდა თუ არა ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლითაც მამკვიდრებელმა იკისრა ნივთის საკუთრებაში გადაცემის ვალდებულება იმ პირობებში, როდესაც მოპასუხე უთითებდა მამკვიდრებლის მიერ შედგენილ ხელწერილზე. იქიდან გამომდინარე, რომ უძრავ ნივთზე დადებული ხელშეკრულება ფორმასავალდებულოა (სკ-ის 323-ე მუხლი), სასამართლოს წერილობით მტკიცებულებით, რომლითაც მხოლოდ გამყიდველის ნების გამოვლენა დაფიქსირებული, უნდა დაესკვნა, რომ ნასყიდობა იყო ბათილი ფორმადაცვლელობის გამო (სკ-ის 59 I მუხლი), შესაბამისად, რწმუნებულის მიერ საკუთარ თავთან დადებული (განკარგვითი) გარიგება ბათილი იყო ქართულ კანონმდებლობაში მოქმედი კაუზალობის პრინციპის გამო. ამისთვის გვერდის აქცევა და საკუთარ თავთან სხვისი სახელით დადებული ნებისმიერი გარიგების უაპელაციოდ ბათილად მიჩნევა ეწინააღმდეგება სკ-ის 114-ე მუხლშივე² დადგენილ გამონაკლისს.

▶ 8 – 7/2020

სტანდარტული პირობა, რომლითაც მხარეთა შორის დავა უნდა გადაწყდეს საარბიტრაჟო წარმოებით, უნდა განიმარტოს იპოთეკის მოვალის სასარგებლოდ, სკ-ის 346-ე მუხლის მიხედვით: იპოთეკის საგანზე რეალიზა-

¹ რუსიაშვილი, სირდაძე, ეგნატაშვილი, სანივთო სამართალი, კაზუსების კრებული, თბილისი, 2019, 114.

² გაუგებარია ამ გადაწყვეტილების ფაბულის განხილვა ისეთ შემთხვევად, როდესაც წარმოდგენილი პირი, ნდობისა და კეთილსინდისიერების პრინციპის გამო ვალდებულია, მოიწონოს წარმომადგენლის მიერ დადებული გარიგება, *ჯორბენაძე, განერელია*, სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი I, თბილისი, 2017 114-ე მუხლი, მე-13 ველი. ამის საჭიროება მსგავს გარემოებებში არ არსებობს.